

OTSUS

24.07.2013 nr 5.1-5/13-029

Koondumisele nr 17/2013 OOO Gazpromneft Marine Bunker / AS Baltic Marine Bunker ja AS NT Marine osa loa andmine

Koondumine

28.06.2013 esitas OOO Gazpromneft Marine Bunker (*edaspidi GPN-MB*) volitatud esindaja Konkurentsiametile koondumise teate, mille kohaselt 20.06.2013 sõlmisid AS NT Marine ja AS Baltic Marine Bunker varade võõrandamise lepingu ning GPN-MB ja AS NT Marine aktsiate ostulepingu ning nõude loovutamise ja ülevõtmise lepingu. Lepingutest tulenevalt omandab AS Baltic Marine Bunker AS-ilt NT Marine tema Eesti jaetasandi (laevade) punkerdamise äritegevuse ning GPN-MB omandab AS-ilt NT Marine 100% AS-i Baltic Marine Bunker aktsiatest ning AS-i NT Marine rahalise nõude AS-i Baltic Marine Bunker vastu.

Tehingu tulemusena omandab GPN-MB valitseva mõju konkurentsiseaduse (*edaspidi KonkS*) § 2 lg 4 tähenduses AS-i Baltic Marine Bunker üle ja selle kaudu AS NT Marine osa üle (*mõlemad ettevõtjad koos edaspidi ka BMB*). BMB äritegevus seisneb laevakütuse (punkrikütuse) füüsilises tarnimises Eestis, st laevade punkerdamises nii Eesti vetes kui ka sadamates. Antud juhul on tegemist koondumisega KonkS § 19 lg 1 p 2 sätestatud viisil.

Konkurentsiamet avaldas 01.07.2013 ülalnimetatud koondumise teate saamise kohta teate väljaandes "Ametlikud Teadaanded". Asjast huvitatud isikud nimetatud koondumise kohta arvamusi ja vastuväiteid ei esitanud.

Koondumise osalised

KonkS § 20 punkti 2 järgi on koondumise osaliseks ettevõtja, kes omandab valitseva mõju ühe ettevõtja või tema osa või mitme ettevõtja või nende osade üle.

KonkS § 20 punkti 4 järgi on koondumise osaliseks ettevõtja, kelle üle või kelle osa üle omandatakse valitsev mõju.

Seega on koondumise osalisteks GPN-MB, AS NT Marine ja AS Baltic Marine Bunker.

GPN-MB on Venemaa Föderatsioonis registreeritud äriühing (registrikood 1077847626042) ja OAO Gazprom Neft tütarettevõtja, mis on omakorda OAO Gazprom tütarettevõtja. Gazprom on asutatud Venemaa Föderatsioonis, mille lihtaktsiad on noteeritud Moskva Börsil (MICEX-RTS). Gazprom omab [...] OAO Gazprom Neft aktsiastest, mis on samuti noteeritud Moskva Börsil (MICEX-RTS). OAO Gazprom peamised tegevusvaldkonnad on gaasi, gaasikondensaadi ja naftatoodete geoloogiline uurimine, tootmine, transport, ladustamine, töötlemine ja müük ning soojus- ja elektrienergia tootmine ja turustamine. OAO Gazprom Neft kontserni kuulub ligikaudu 80 toornafta tootmise, töötlemise ja turustamisega tegelevat ettevõtjat. GPN-MB on spetsialiseerunud mere- ja jõelaevadele laevakütuse (punkrikütuse) füüsilisele tarnimisele, st punkerdamisele. GPN-MB-l on 3 tütarettevõtjat: [...] OOO-s Gazprom Neft Shipping (opereerib 7 tankimislaeva), [...] OOO-s Gazprom Neft Terminal SPb (opereerib punkerterminali St. Peterburg'is) ja [...] Marine Bunker Balkan S.A.-s (punkrikütuse füüsiline tarnimine Constanța, Rumeenias). Lisaks Venemaale ja Rumeeniale tarnib GPN-MB punkrikütust Eestis, [...] asuvatesse sadamatesse.

AS NT Marine 100% aktsionär on OÜ Baltic Sea Bunkering. OÜ Baltic Sea Bunkering 100% osanik on CNP Investments N.V, mille [...]. AS NT Marine põhitegevus on laevadele punkrikütuse füüsiline tarnimine ehk punkerdamine Eestis ja [...].

Baltic Marine Bunker AS on 100% AS-i NT Marine tütarettevõtja, mis on asutatud 21.06.2012. Ettevõtja 2012. aasta majandusaasta äritegevus seisnes ainult laeva rendile andmises. Koondumise lõpuleviimise järgselt on kavandatud, et AS Baltic Marine Bunker hakkab tegelema punkerdamisega Eestis.

Õiguslik hinnang

Koondumise kontrolli kohaldamine

KonkS § 21 lg 1 kohaselt kontrollitakse koondumist, kui koondumise osaliste eelnenud majandusaasta käibed Eestis kokku ületavad 6 391 200 eurot ja vähemalt kahe koondumise osalise käibed Eestis ületavad kummalgi 1 917 350 eurot.

Ettevõtjate 2012. a käive Eestis oli kokku üle 6 391 200 euro ja vähemalt kahe koondumise osalise käibed Eestis ületasid kummalgi nimetatud perioodil 1 917 350 eurot, mistõttu kuulub antud koondumine KonkS § 21 lg 1 kohaselt kontrollimisele.

Kaubaturud

KonkS § 3 lg 1 kohaselt on kaubaturg hinna, kvaliteedi, tehniliste omaduste, realiseerimis- ja kasutustingimuste ning tarbimis- ja muude omaduste poolest ostja seisukohalt omavahel vahetatavate või asendatavate (edaspidi asendatavate) kaupade käibimise ala, mis hõlmab muu hulgas kogu Eesti territooriumi või selle osa.

Koondumise teate kohaselt on GPN-MB-i peamine tegevusala mh punkerdamine Venemaa peamistes mere- ja jõesadamates ning punkrikütuste tarnimine välisriikide, sealhulgas Eesti, sadamatesse. Koondumise eelselt ei ole GPN-MB tegelenud laevade punkerdamisega Eestis, vaid on teinud hulgitarneid [...].

Koondumise lõpuleviimisel (a) võtab AS Baltic Marine Bunker AS-ilt NT Marine üle äritegevuse, mis seisneb laevade punkerdamises Eestis, st Tallinna sadamas ja selle lähistel ja muudes Eesti sadamates ja vetes ning (b) GPN-MB omandab valitseva mõju AS-i Baltic Marine Bunker üle.

Euroopa Komisjon on jõudnud oma varasemas praktikas järeldusele, et punkrikütuse müügis tuleks eristada kahte turustamisahela vertikaalselt seotud tasandit, milleks on ühelt poolt punkrikütuse tarnimine lõppkliendile ehk punkerdamine (jaemüügitasand) ning teiselt poolt punkrikütuse tarnimine kauplejatele ja punkerdamisega tegelevatele ettevõtjatele (hulgimüügi tasand), kuna tarneahela kahel tasandil on erinevad klientide nõudmised ja erinevad hinnad.

Käesoleva koondumise teate esitaja on eeltoodud Euroopa Komisjoni praktikaga samal arvamusel ning leiab, et antud juhtumi puhul tuleb samuti eristada jae ja hulgimüügi tasandit.

GPN-MB hinnangul loetakse punkrikütuse tarnet reeglina jaetarneks, kui:

- (a) tarnitakse lõppkliendile (nimelisele alusele);
- (b) müüdud kütuse kogus on “jaekogus” (st alla 2000 Mt, Eestis on jaekogus tavaliselt umbes 200–300 Mt);
- (c) müügitehingu hind on “jaehind”, st kõrgem kui tavapärase hulgimüügihind.

Kaubaturgude geograafilised piirid on koondumise teate esitaja hinnangul laevade punkerdamisel ja kindlasti punkrikütuse tarnimise hulgiturul laiemad kui Eesti sadamad ja territoriaalveed. Punkrikütuse jaetasandi kliendid on sageli kas suured rahvusvahelised või piirkondlikud laevandusettevõtted, kes korraldavad punkrikütuse sisseostmist ülemaailmsel (või vähemalt piirkondlikul) tasandil. Laevad, mis punkerdavad Eesti sadamates (peamiselt Tallinnas Muuga sadamas), kas tulevad või lähevad Lääne-Venemaa suurtesse sadamatesse (Ust-Luga ja St. Peterburg). Seepärast konkureerivad laevade punkerdamisel (jaeturul) Eesti sadamad otseselt Ust-Luga ja St. Peterburgi sadamatega ning mõningal määral ka sadamatega, mis asuvad Lätis (nt Riia sadam). Punkrikütuse tarnimise hulgiturg on samuti laiem kui Eesti territoorium, kuna, tegemist on olemuselt rahvusvahelise äritegevusega, kus kõik ettevõtjad teevad tarneid paljudesse erinevatesse riikidesse. Selliselt tegutsevad nii Eestisse praegusel ajal punkrikütuse hulgitarneid tegevad ettevõtjad kui ka need ettevõtjad, kes Eestisse punkrikütust momendil ei müü. Viimased saavad vajadusel varustada ka Eestis tegutsevaid punkerdajaid. Punkerdajad hoiustavad punkrikütust sadamaterminalides ning neil on võimalik osta punkrikütust suurtes kogustes nii nendelt punkrikütusega kauplejatelt, kes praegugi Eestisse hulgitarneid teevad kui ka nendelt, kellel hulgimüügi käive Eestis puudub.

Eeltoodust tulenevalt on käesoleva koondumise puhul eristatavad kaks kaubaturgu:

- laevade punkerdamine ja
- punkrikütuste hulgimüük

Mõlema kaubaturu geograafiline ulatus on laiem kui Eesti territoorium, kuid täpne määratlus selles osas võib jääda lahtiseks, kuna see ei muuda hinnangut konkurentsiolekorraks. Antud koondumise hindamisel on analüüsitud koondumise mõju geograafilisel alal, mis hõlmab Eesti sadamaid ja territoriaalvett.

Hinnang koondumisele

KonkS § 22 lg 3 kohaselt keelab Konkurentsiamet koondumise, kui see oluliselt kahjustab konkurentsi kaubaturul, eelkõige turgu valitseva seisundi tekkimise või tugevnemise kaudu.

KonkS § 13 lg 1 järgi omab turgu valitsevat seisundit ettevõtja või mitu samal kaubaturul tegutsevat ettevõtjat, kelle positsioon võimaldab tal/neil sellel kaubaturul tegutseda arvestataval määral sõltumatult konkurentidest, varustajatest ja ostjatest. Turgu valitseva seisundi olemasolu eeldatakse, kui ettevõtjale või mitmele samal kaubaturul tegutsevale ettevõtjale kuulub kaubaturul vähemalt 40 protsenti käibest.

Majandus- ja kommunikatsiooniministri 17.07.2006.a määruse nr 69 “Koondumise teate esitamise juhend” § 8 lg 3 punkti 1 kohaselt on horisontaalselt mõjutatud kaubaturuks iga kaubaturg, kus tegutseb vähemalt kaks koondumise osalist või nendega samasse kontserni kuuluvat ettevõtjat ja koondumine tekitab vähemalt 15% ühise turuosa. Sama paragrahvi lõike 3 punkti 2 kohaselt on vertikaalselt mõjutatud kaubaturuks iga kaubaturg, kus tegutseb üks või mitu koondumise osalist või nendega samasse kontserni kuuluvat ettevõtjat, mis eelneb või järgneb kaubaturule, kus tegutseb mõni teine koondumise osaline või temaga samasse kontserni kuuluv ettevõtja, ning kus mõne osalise individuaalne turuosa või osaliste ühine turuosa on vähemalt 25%, olenemata sellest, kas nad on tegelikult müüja ja ostja suhetes või mitte.

GPN-MB äritegevus Eestis seisneb punkrikütuste hulgimüügis ning BMB tegeleb Eestis punkerdamisega. Seega ei kattu koondumise osaliste äritegevused Eestis horisontaalselt, kuid on seotud vertikaalselt.

Koondumise teate kohaselt oli punkerdamise ligikaudne maht Eestis eelmisel kolmel aastal järgmine: 2010 – [...] tonni, 2011 – [...] tonni ja 2012 – [...] tonni. AS-i NT Marine turuosa punkerdamise kaubaturul Eestis eelneval kolmel aastal oli hinnanguliselt vastavalt [40-50%], [40-50%] ja [40-50%]. Suurimaks konkurendiks sellel kaubaturul on AS Bominflot Estonia, kelle turuosa eelmisel kahel aastal oli Eestis hinnanguliselt [40-50%]. Väiksemateks konkurentideks on Oiliken Bunkering AS, Starbunker OÜ ja United Bunkering & Trading OÜ. Potentsiaalse konkurendina on koondumise teate esitaja nimetanud O.W. Bunker & Trading A/S-i (Taanis registreeritud ettevõtja), kes omandas eelmisel aastal Norras registreeritud ettevõtja Bergen Bunkers AS-i, suurendas punkrikütuse füüsilise tarnimise võimekust Leedus ning moodustas käesoleva aasta jaanuaris põhjamaade füüsilise punkerdamise operatsiooni pakkumaks ühtset kontaktpunkti ja kütusega varustamise terviklahendust kogu piirkonnas, hõlmates täielikult Taanit, Rootsit, Leedut (Klaipeda), Fääri saari, Norra merd, Soomet, Lätit, Eestit, Poolat ja Põhja-Atlandi piirkonda”¹

Käesoleva koondumise osalistest GPN-MB käive Eestis tuleneb punkrikütuse hulgimüügist. AS NT Marine tarnis eelmisel aastal [...] (AS NT Marine müügikogus punkerdamisel Eestis eelmisel aastal oli ligikaudu [...] tonni). Otsesteks konkurentideks, kes samuti varustavad punkerdajaid või punkrikütusega kauplejaid

¹ vt pressiteadet internetis: <http://www.owbunker.com/about+-c9-+ow+bunker/media+centre/press+releases/archive/ow+bunker+launches+nordic+waters+physical+bunkering+operation>

Eestis on Mercuria Energy Trading SA (müügikogus 2012. aastal ligikaudu [...] tonni) ja Neste Oil Oyj (müügikogus 2012. aastal ligikaudu [...] tonni). Eeltoodud kogused on esitatud näitamaks ettevõtjaid, kes müüvad Eesti jaeturul tegutsevatele ettevõtjatele ehk seostamaks hulгимүүki jaemүүgiga Eestis. Tegelikuses kauplevad kõik nimetatud punkrikütuse hulgitarneid Eestisse tegevad ettevõtjad rahvusvaheliselt ning Eesti käive moodustab nende kogukäibest vaid marginaalse osa. Peale märgitud ettevõtjate on hulgiturul veel hulgaliselt teisi konkurente, kes samuti tegutsevad rahvusvaheliselt ning võiksid hõlpsasti müüa punkrikütuseid ka Eestis, sh Eesti turul tegutsevatele punkerdajatele. Koondumise teates on selliste potentsiaalsete konkurentidena nimetatud järgmisi ettevõtjaid: Orlen Eesti OÜ, Naphta Impex Eesti OÜ, AS Olerex, Dan-Bunkering Ltd, O.W. Bunker & Trading A/S, Gunvor Group Ltd.

Eelnevat kokku võttes järeldub, et käesoleva koondumise tulemusel ei muutu kaubaturu struktuur laevade punkerdamise kaubaturul ega punkrikütuse hulгимүүgis, kuna puuduvad horisontaalselt mõjutatud kaubaturud. Antud koondumise puhul on laevade punkerdamise kaubaturg Eestis vertikaalselt mõjutatud kaubaturuks. Koondumise osaliste äritegevuste vertikaalne seos ei anna koondumise tulemusel moodustuvale ettevõtjale siiski võimalust kahjustada konkurentsi (eelkõige takistada juurdepääsu kaubaturgudele), kuna nii punkerdamise kaubaturul kui punkrikütuse hulгимүүgi kaubaturul tegutsevad tugevad konkurendid.

Käesolev koondumine ei tekita ega tugevda turgu valitsevat seisundit KonkS § 13 lg 1 tähenduses ning ei kahjusta konkurentsi. Seega ei esine antud koondumise puhul KonkS § 22 lg 3 nimetatud asjaolusid, mis tingiksid koondumise keelamise.

Lähtudes eeltoodust ja juhindudes KonkS § 27 lg 1 p 1

otsustan:

anda luba OOO Gazpromneft Marine Bunker, AS Baltic Marine Bunker ja AS NT Marine osa koondumisele.

Otsuse peale võib esitada vaide Konkurentsiameti peadirektorile haldusmenetluse seaduses sätestatud korras või kaebuse Tallinna Halduskohtule halduskohtumenetluse seadustikus sätestatud korras 30 päeva jooksul, arvates käesoleva otsuse teatavakstegemisest.

/allkirjastatud digitaalselt/

Margus Kasepalu
Sideteenistuse juhataja – peadirektori asetäitja

Konkurentsiameti 24.07.2013 otsuse nr 5.1-5/13-029 ära kiri on samane originaaliga. Ära kirjast on välja jäetud ärisaladused, vastavad kohad on tekstis tähistatud nurksulgudega.

/Veiko Ilves/ 05.08.2013